

Základy společenských věd

Základy společenských věd	kvinta	
Výchovné a vzdělávací strategie	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetence k učení • Kompetence k řešení problémů • Kompetence komunikativní • Kompetence sociální a personální • Kompetence občanská • Kompetence k podnikavosti 	
RVP výstupy	ŠVP výstupy	Učivo
Tematický celek - Psychologie		
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Využívá poznatků psychologie v každodenním životě	psychologie
Tematický celek - Úvod do psychologie		
porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví	Objasní základní členění psychologických směrů, objasní místo psychologie v systému věd	psychologie obecná psychologie aplikovaná psychologie behaviorismus psychoanalýza tvarová psychologie kognitivní psychologie humanistická psychologie
Tematický celek - Psychické jevy		
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Popíše základní temperamentové rysy osobnosti	osobnost temperament
korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích	Objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka.	psychické jevy psychické procesy psychické stavy psychické vlastnosti
na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi		
kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace	Charakterizuje motivační vlastnosti osobnosti	motivace potřeby
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka		

Základy společenských věd	kvinta	
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat		
porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví	Objasní pojmy schopnosti a dovednosti a uvede jejich konkrétní příklady	psychické vlastnosti
porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	Charakterizuje význam vnímání, pozornosti, myšlení, paměti a tvořivosti na rozvoji člověka a ilustruje to vybranými příklady	vnímání paměť myšlení
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Zná novější pojetí pojmu inteligence jako základu pro porovnání výkonnosti člověka v různých oblastech	emoce inteligence
porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví	Vyloží, jak člověk vnímá, Ilustruje na příkladech rozdíly v projevech a v chování lidí různého temperamentu sebe i druhé lidi, a co může jeho poznávání ovlivňovat	emoce motivace potřeby schopnosti pozornost
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Ilustruje na příkladech rozdíly v projevech a v chování lidí různého temperamentu	charakter rysy osobnosti
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Vymyslí příklady typických charakterových vlastností osobnosti a jejich projevy v lidském chování a jednání	charakter schopnosti dovednosti pozornost nadání talent
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Ilustruje podíl emocí na chování a jednání člověka	emoce
orientuje se ve své osobnosti, emocích a potřebách		
orientuje se ve své osobnosti, emocích a potřebách	Porozumí pojmům potřeby, zájmy, hodnoty, postoje a porozumí na konkrétně zvolených příkladech jejich podílu na chování	psychohygiena
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat		
objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka	Popíše speciální schopnosti, nadání a talent	nadání talent

Základy společenských věd	kvinta	
Tematický celek - Vývojová psychologie		
orientuje se v problematice reprodukčního zdraví z hlediska odpovědnosti k budoucímu rodičovství	Porovná působení biologických a psychosociálních determinant lidského vývoje, charakterizuje jednotlivá vývojová období	vývojová psychologie
porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezení, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví		prenatální
posoudí hodnoty, které mladým lidem usnadňují vstup do samostatného života, partnerských vztahů, manželství a rodičovství, a usiluje ve svém životě o jejich naplnění		postnatální
projevuje etické a morální postoje k ochraně matky a dítěte		kojenec
		batole
	předškolní věk	
	mladší školní věk	
	puberta	
	adolescence	
	dospělost	
	stáří	
Tematický celek - Učení a komunikace		
porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	Porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady	učení
		sociální učení
		vnímání
		paměť
		myšlení
porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	Porozumí významu učení pro život	učení
		sociální učení
		sebevědomí
		sebezpoznání
porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	Charakterizuje jednotlivé druhy lidského učení a uvede jejich výsledky	sociální učení
		objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost
porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické	Objasní pojem efektivní učení	
		sociální učení

Základy společenských věd	kvinta	
předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení		
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Ilustruje na příkladech vybrané charakteristiky sociální interakce, percepce a komunikace	sociální učení
využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace	Porozumí problematice sociální percepce	vnímání
využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace	Charakterizuje úlohu komunikace ve vztazích mezi jednotlivci i skupinami	sociální učení
využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace	Uvede zásady efektivní komunikace	mezilidská komunikace
Tematický celek - Náročné životní situace, sebepoznání		
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Charakterizuje základní náročné životní situace člověka (stres, frustrace, deprivace, konflikt)	stres
		frustrace
		deprivace
		vnitřní konflikt
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Objasní a zhodnotí různé způsoby řešení náročných životních situací a ilustruje na konkrétně zvolených příkladech života přináší	psychohygiena
		stres
		frustrace
		deprivace
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí a volbě profesní orientace	sebevědomí
		sebezpozání
reflektuje význam práce pro psychické zdraví člověka, vytvoří si vyvážený pracovní rozvrh s ohledem na své osobní vztahy	Uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	psychohygiena
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat		
využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace	Porozumí, jak se poznávání sebe i druhých podílí na rozvoji mezilidských vztahů	sebezpozání
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Porozumí na zvolených příkladech, jak životní nároky ovlivňují rozvoj osobnosti	psychohygiena
projevuje odolnost vůči výzvám k sebepoškozujícímu chování a rizikovému životnímu stylu	Vymezí předpoklady zdravého duševního vývoje člověka a ilustruje je příklady	psychohygiena
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání		

Základy společenských věd	kvinta	
ovlivňovat		
zaujímá odmítavé postoje ke všem formám rizikového chování		
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Zhodnotí podíl vlastní aktivity jedince na jeho sebevýchově	psychohygiena
zná práva každého jedince v oblasti sexuality a reprodukce		
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Ilustruje postupy sebestopozování ve skupinovém a společenském životě	sociální vazby
Tematický celek - Sociologie		
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Uvede hlavní charakteristiky sociologie jako vědní disciplíny (vznik a vývoj, předmět a metody jejího zkoumání, základní členění, místo sociologie v systému věd)	sociologie sociologie obecná sociologie speciální společnost majorita minorita elita
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Orientuje se ve vztahu kategorie státu a moci, objasní problém legitimacy moci Vymezí znaky národa a pochopí význam etnických vztahů Uvědomí si rizika nesnášenlivosti mezi lidmi	etnikum národ rasismus xenofobie holocaust šoa legitimita a legalita moci
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Orientuje se v základních sociologických teoriích	sociologie sociologie speciální
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Rozliší základní techniky zjišťování informací a metody sběru dat	sociologický výzkum hypotéza pozorování rozhovor dotazování
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Vyhodnotí jednoduchou statistickou informaci (procenta, průměry)	sociologický výzkum

Základy společenských věd	kvinta	
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky	socializace resocializace sociální vazby
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	společnost
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Rozliší skupiny a agregátní celky	společnost majorita minorita
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Určí zvláštnosti malých sociálních skupin	sociální skupina
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Chápe principy jejich klasifikace a uplatní poznatky o jejich dynamice (konflikty)	sociální skupina
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Rozumí problematice davů a kolektivního jednání	veřejnost veřejné mínění
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Určí vztah osobnosti a sociální role, ocení význam symbolické interakce	sociální pozice sociální role
vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat	Doloží na příkladech psychologickou charakteristiku sociální skupiny	sociální vazby
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Objasní úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	veřejnost veřejné mínění
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Určí specifika sociálních hnutí	společnost
uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem	Rozliší pojmy veřejnost a veřejné mínění	veřejnost veřejné mínění
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Rozpozná sociální strukturu a osy stratifikace - demografická, ekonomická, politická, kulturní prestiž a výkon	vrstvy sociální status sociální mobilita sociální nerovnost antropogeneze sociální pozice sociální role veřejnost stratifikace

Základy společenských věd	kvinta	
		třídy
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Zhodnotí problém sociální nerovnosti a sociální distance	sociální mobilita byrokracie sociální patologie moc
posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní	Identifikuje vztah přírodního a kulturního, problém antropogeneze	extremismus prestíž sociální nerovnost antropogeneze morálka náboženství kultura druhá kultura
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Rozliší základní znaky instituce a organizace	byrokracie
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Objasní principy byrokracie	byrokracie
objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích	Objasní vznik a utváření institucí, formování a přenos kulturních vzorců, úlohu hodnot a norem (morálka, právo, náboženství)	nezaměstnanost kriminalita extremismus prestíž morálka právo náboženství
uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem	Charakterizuje funkce rodiny, osvětlí problematiku tzv. krize rodiny	rodina manželství registrované partnerství
uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem	Zhodnotí nové formy soužití, rozliší problémy sociologie věkových skupin, rozliší fáze životního cyklu	rodina manželství registrované partnerství
respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky	Identifikuje praktické důsledky adaptace a asimilace	adaptace asimilace
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Charakterizuje společenské změny (revoluce, evoluce, pokrok)	revoluce evoluce postindustriální společnost
objasní podstatu některých sociálních problémů	Charakterizuje základní znaky tzv. postindustriální a	postmoderní společnost

Základy společenských věd	kvinta	
současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	postmoderní společnosti	
respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky	Vyloží kritéria vymezení společnosti hojnosti, konzumu, volného času či masové kultury	konzumní společnost
respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky	Rozliší na příkladu pojmy volný čas a životní styl Vysvětlí úlohu masmédií, pojmy komunikace, jazyk	masová kultura masmédia
uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem	Aplikuje sociologický pohled na podnik, chápe proměny přístupu k řízení	komunikační dovednosti asertivní jednání empatie
posoudí profesní poptávku na českém i evropském trhu práce a pružně na ni reaguje dalším vzděláváním	Kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace	workoholismus sociální percepce
uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem	Vhodně prezentuje vlastní osobu	komunikační dovednosti asertivní jednání empatie workoholismus sociální percepce
vhodně prezentuje vlastní osobu a práci, vhodně vystupuje při přijímacím pohovoru nebo konkurzu		
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně patologického chování na jedince a společnost	sociálně patologické chování norma šikana stalking
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Vymezí sociální problémy a vztah sociální patologie a kriminality	sociálně patologické chování šikana stalking mobbing návykové látky narkomanie
objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost	Definuje vznik delikventní kariéry, aplikuje různé přístupy k prevenci i k trestání kriminality	sociálně patologické chování šikana stalking
Průřezová témata, přesahy, souvislosti		

Základy společenských věd	kvinta	
Mediální výchova - Účinky mediální produkce a vliv médií		
Rozbor reklamy nebo mediálního sdělení z hlediska použité strategie a účinku na posluchače		
Mediální výchova - Uživatelé		
Projekt: Sociologický výzkum		
Multikulturní výchova - Psychosociální aspekty interkulturality		
Prezentace ve skupině – dopad rozdílného kulturního vývoje na mezilidské vztahy		
Osobnostní a sociální výchova - Spolupráce a soutěž		
Projekt: Improvizovaná liga		